

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Кремена Борисова-Маринова,
секция „Икономическа и историческа демография” в ИИНЧ при БАН

член на научно жури за провеждане на защита на дисертация на тема
„Икономически активното население в България – образователна структура и прогноза
(1985-2021 г.)” на Адриана Валентинова Христова за присъждане на образователната и
научна степен „доктор” по специалност „Статистика и демография”

Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на А. Христова е посветен на сложната и многоаспектна проблематика на възпроизводството на работната сила в България и измененията в качествените ѝ характеристики. Той е сериозен опит за оценка на състоянието и динамиката на образователното равнище на икономически активното население на страната в съвременния период.

Количествените и във все по-голяма степен – качествените характеристики на работната сила, се превръщат в определяща предпоставка за социално-икономическото развитие на дадена страна. От тази гледна точка и предвид сложилите се дългосрочни тенденции на изменение на демографските характеристики на работната сила в България нараства необходимостта от „произвеждане” на необходимата аналитична информация за прецизиране на оценката на развитието на работната сила у нас през последните три десетилетия и за усъвършенстване на държавните стратегии и програми, целящи смекчаване на последиците от трайното намаляване на броя на работната сила и по-пълното и ефективно използване на потенциала на наличната работна сила за стабилно развитие на страната. Това превръща предложения труд в актуално научно изследване за уточняване на подхода и апробиране на инструментариума за демо-икономическо моделиране и прогнозиране на икономическата активност. Наред с това, получените резултати имат приложна насоченост към икономическото управление и социалната практика на страната.

Целта на изследването е коректно формулирана и насочена към решаването на поставения проблем.. За изпълнението ѝ са формулирани седем задачи, чиято последователност и успешно решаване съответстват на целта на труда и осигуряват осъществяването ѝ.

Обектът и предметът на изследването са правилно определени и отговарят на представените в труда основни методологични моменти и емпиричен анализ.

За доказване на основната теза са представени резултатите от проведения теоретичен и емпиричен анализ. Тя е в основата и на възприетите хипотези за прогнозата, посредством която се изследва възможният положителен потенциал на работната сила за развитието на страната през следващите години, при условие, че се реализират предвидените тенденции на социално-икономическо развитие.

Използваната литература включва 94 заглавия, от които 29 на английски език, и е добра основа за защита на основната теза на докторантката.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси

Научните и научно-приложните резултати се обуславят от поставената цел и задачи, които са успешно и последователно решени в представения труд.

Посочените от докторантката приноси напълно съответстват на постигнатите от нея резултати в дисертационния труд. Те са предимно в областта на научно-приложните приноси и могат да се обобщят в следните основни направления.

1. Прецизиран е подходът за изследване на дългосрочните тенденции на изменение на образователното равнище на икономически активното население в България в условията на липсваща или несъпоставима статистическа информация и при отчитане на основните групи фактори за неговото изменение в съвременния период.

2. Апробиран е методът на кривите за икономическа активност и заетост и са потвърдени познавателните му възможности при изследване на вариацията и динамиката на тримерни и четиримерни разпределения по комбинации от категорийни и вариационни признаци в областта на образователната структура. Това е първи опит в страната (и Европа) за разширяване на приложението му.

3. За пръв път в страната са разработени прогнозни оценки за икономически активното население по четири категории образование до 2021 г., което е стъпка напред в съставянето на демо-икономически прогнози у нас.

4. Прогнозните резултати, формулираните предложения за уеднаквяване на методологията на статистическа отчетност в страната в областта на икономическата активност и формулираните препоръки за усъвършенстване на образователната система и политиката, свързана с образованието на населението и работната сила, са научно-приложни резултати, насочени към нуждите на управлението на страната.

Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката има четири самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд. Публикациите представят основни постановки и части от проведеното изследване, което осигурява апробирането и публичността на постигнатите резултати, изводи и предложения пред научната общност.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на дисертационния труд, получените основни резултати и приноси.

Бележки и препоръки

Към докторантката имам по-скоро две препоръки. Първата ми препоръка е свързана с разпространението на някои от получените резултати от изследването. По мое мнение получените резултати дават възможност и за други публикации и препоръчвам на докторантката да публикува в най-скоро време резултатите от анализа на кривите за заетост, прогнозните оценки и препоръките, насочени към НСИ и държавното управление. В тази връзка препоръчвам и издаването на дисертационния труд под формата на монография, доколкото в БАН все още не е въведена тази практика. Втората ми препоръка се отнася до по-нататъшната научноизследователска работа на А. Христова. Изследването на регионалните различия в качествените характеристики на работната сила, вкл. по образование, професии и други, все още не е достатъчно разработена област у нас. Същевременно необходимостта от подобни изследвания ще нараства не само за получаване на по-точна оценка за потенциала на развитие на съответните териториални единици, но и за по-успешно адаптиране на икономическата, образователната и други стратегии на страната и за ефективното им прилагане от местните органи на управление.

Заключение

Предложеният дисертационен труд по своя характер, структура и съдържание отговаря напълно на традиционно установилите се у нас стандарти за докторска дисертация. Това ми дава основания да предложа на членовете на научното жури на Адриана Христова да бъде присъдена образователната и научна степен “Доктор” по специалността „Статистика и демография”.

София,
04.05.2015 г.

Подпис:
(доц. д-р К. Борисова-Маринова)